

Rola żywienia w chorobach narządu ruchu

„Rehabilitacja od zaraz!”

Dietetyk kliniczny
mgr Paulina Radzymińska

Fundusze Europejskie
dla Wielkopolski

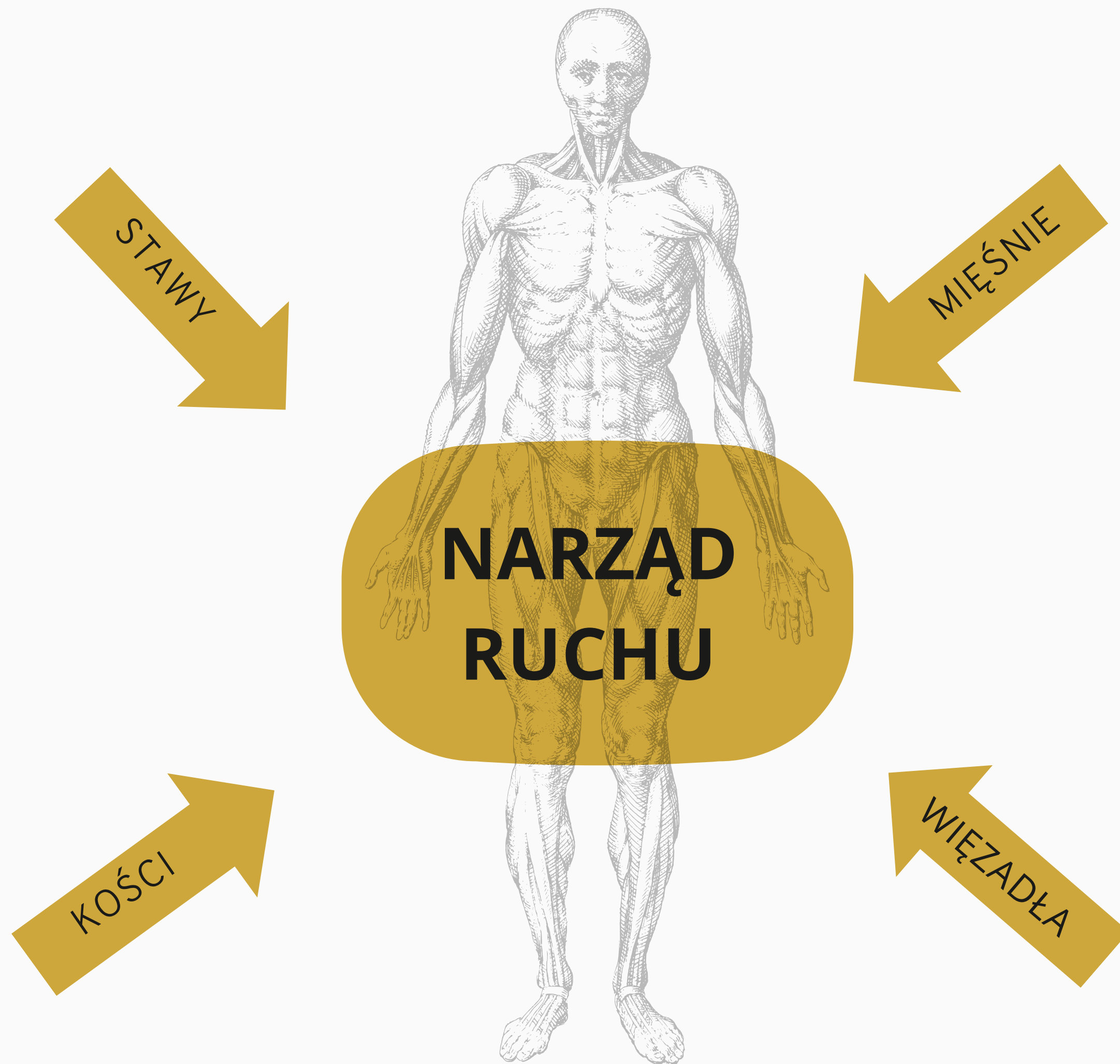
Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

SAMORZĄD
WOJEWÓDZTWA
WIELKOPOLSKIEGO

Przyczyny chorób układu ruchu

---

nadwaga i otyłość

predyspozycje genetyczne

urazy mechaniczne

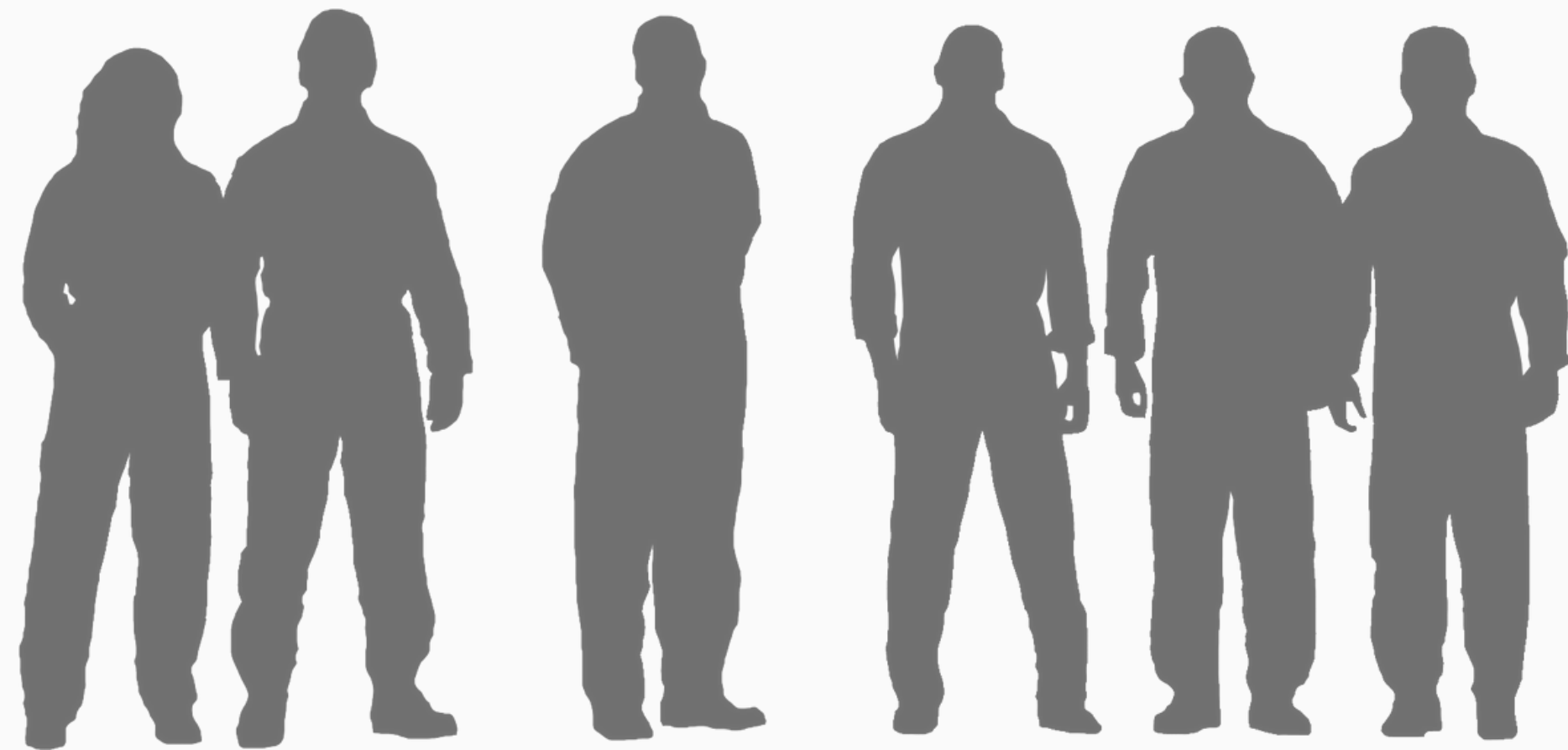
nieprawidłowa postawa ciała

przewlekły stres

brak aktywności fizycznej

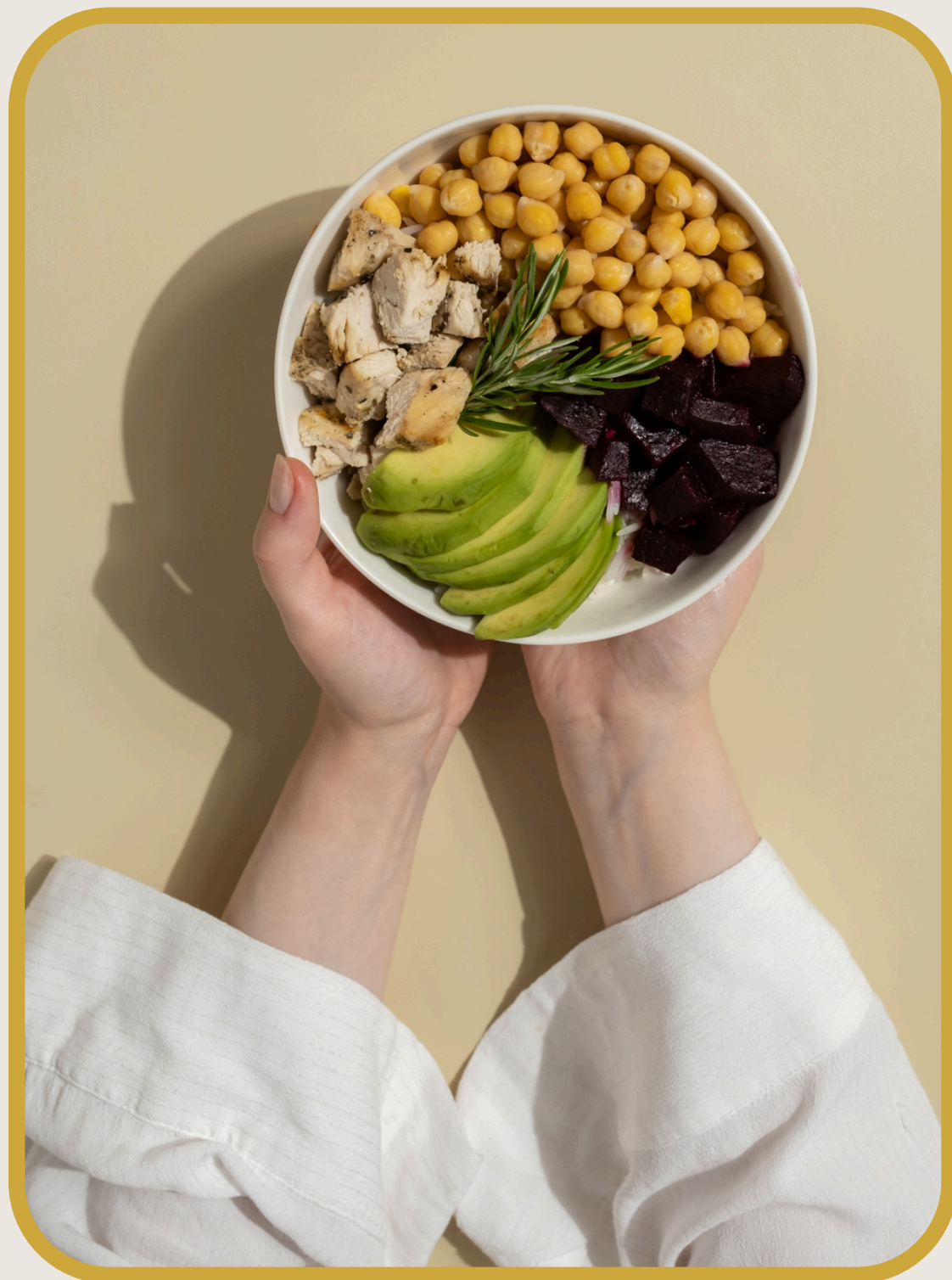

Jak leczyć choroby narządu ruchu?

✓ **lekarz**
skierowanie
farmakoterapia

✓ **fizjoterapeuta**
rehabilitacja

✓ **dietetyk kliniczny**
indywidualny plan żywieniowy

“Właściwe
odżywianie będzie
medycyną jutra.”

Linus Pauling

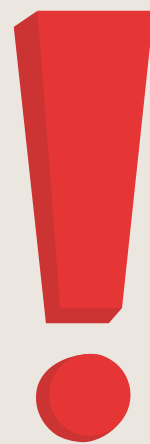

Piramida stylu życia dla osób w wieku starszym

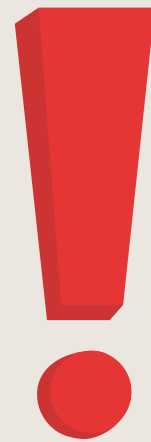
kilka mniejszych z odstępami czasowymi

cukrzyca
insulinooporność
stany zapalne i choroby wrzodowe
układu pokarmowego

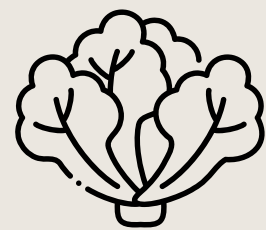
kg m.c. x 0,03L

**choroby układu moczowego
choroba nerek - kamice
stos. leków odwadniających, moczopędnych
wysoka temp. na zewnątrz
osoby aktywne fizycznie
ciąża i karmienie
dieta bogata w białko i błonnik**

nadmierna utrata wody - ODWODNIENIE

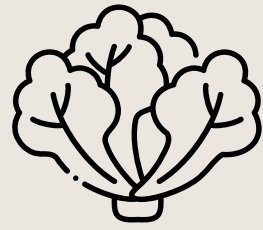
do każdego posiłku, jak najwięcej

choroby ukł. pokarmowego: zapalenie jelit,
zespół jelita drażliwego, SIBO, SIFO, IMO,
stan zapalny żołądka

choroby ukł. moczowego - kamice (szczawiany)
alergie

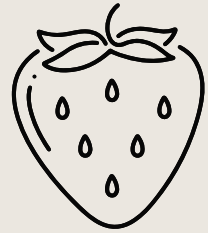
choroby wrzodowe ukł. pokarm.

źródłem wit C wśród warzyw są:
papryka, natka pietruszki i warzywaka pustne

! Szkorbut, potocznie zwany chorobą marynarzy, to choroba spowodowana niedoborem witaminy C (kwasu askorbinowego). Manifestuje się różnymi objawami, począwszy od osłabienia i uczucia zmęczenia, a w zaawansowanych przypadkach prowadzi do problemów z dziąsłami i krwawienia ze skóry.

rzadziej niż warzywa ale równie dużo

NIGDY JAKO SAMODZIELNY POSIŁEK!

PORA NIE MA ZNACZENIA

NAJLEPSZY SPOSÓB OBRÓBKI TERMICZNEJ
WARZYW I OWOCÓW - BLANSZOWANIE

cukrzyca

insulinooporność

biegunka

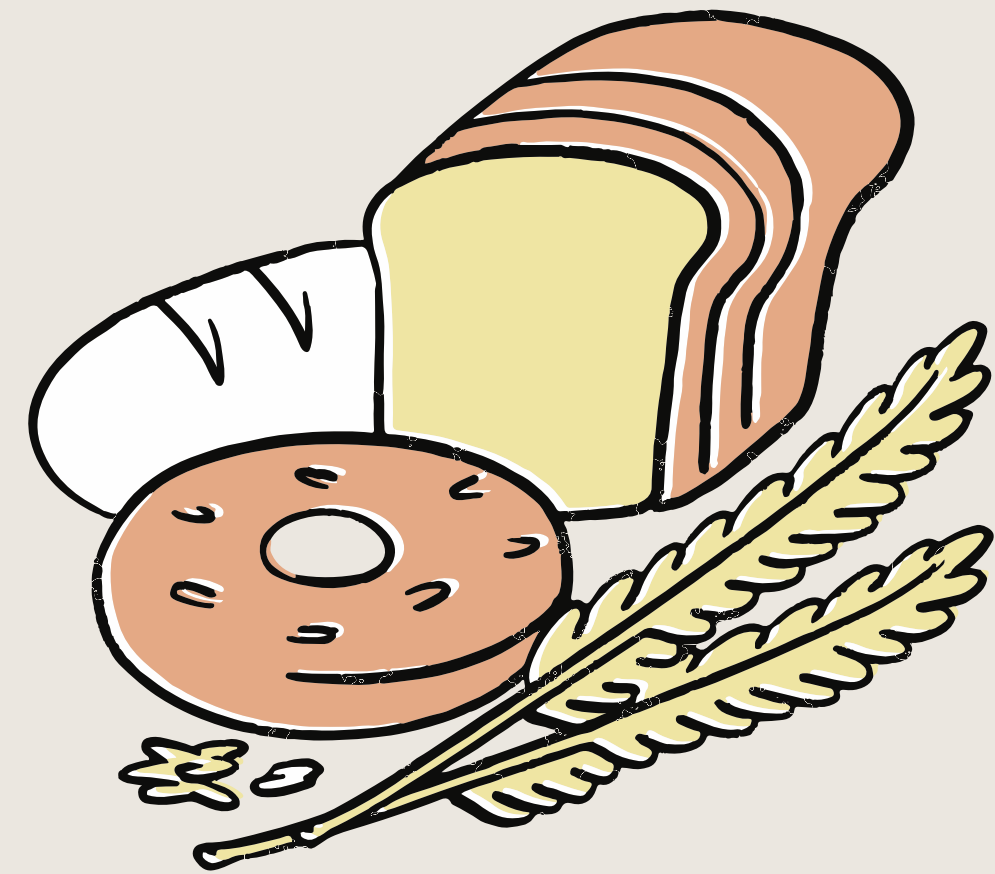
alergie

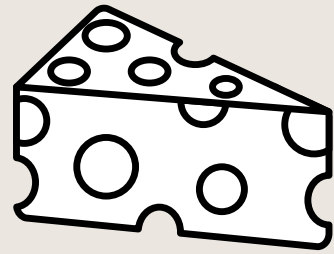
choroby ukł. pokarmowego: zapalenie jelit,
zespół jelita drażliwego, SIBO, SIFO, IMO,
uchyłkowatość jelit,
stan zapalny żołądka

zbożowe, pełnoziarniste

zgaga, refluks,
choroby ukł. pokarmowego: wrzody żołądka,
stan zapalny żołądka i jelit
stan po operacji jamy brzusznej,
celiakia, nietolerancja glutenu

produkty mleczne - głównie fermentowane

dolegliwości ukł. pokarmowego: wzdęcia,
biegunki, ból brzucha, stan zapalny jelit

alergia na białko mleka krowiego

nietolerancja laktozy: nie wykluczać a ograniczyć

kamica nerkowa, niewydolność nerek: ograniczać ilość białka

Nie dosalaj potraw i kupuj produkty z niską zawartością soli.

Woda niskosodowa.

Używaj ziół – mają cenne składniki i poprawiają smak

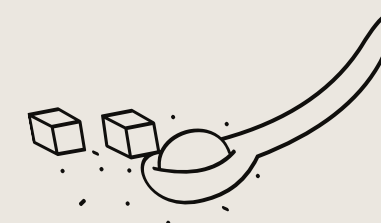
SÓL NIE JEST

NIEZBĘDNYM SKŁADNIKIEM ZDROWEJ DIETY.

JEJ NADMIAR PRZYCZYNIĄ SIĘ DO NADCIŚNIENIA,

BÓLÓW GŁOWY I OBRZĘKÓW NÓG

**Unikaj spożycia cukru i słodczy oraz
picia napojów słodzonych**

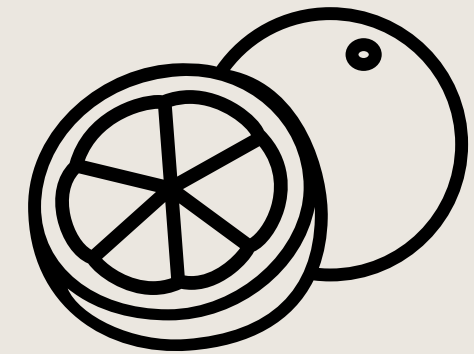

Nie spożywaj alkoholu

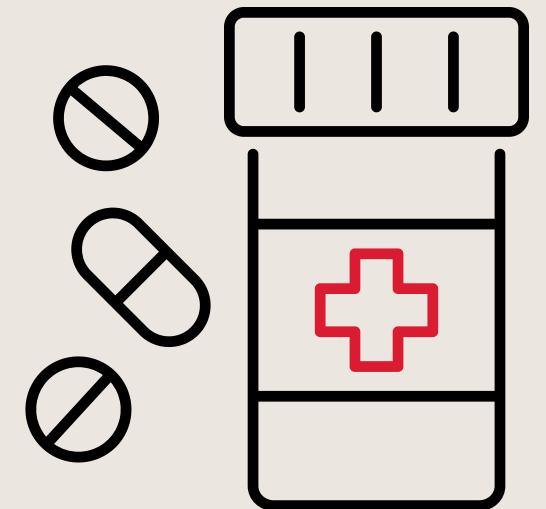
**interakcji pomiędzy żywnością, suplementami
i lekami**

Leki zawsze popijaj wodą

**Codzienna suplementacja diety witaminą D
(2000 lub więcej j.m./dobę) do posiłku**

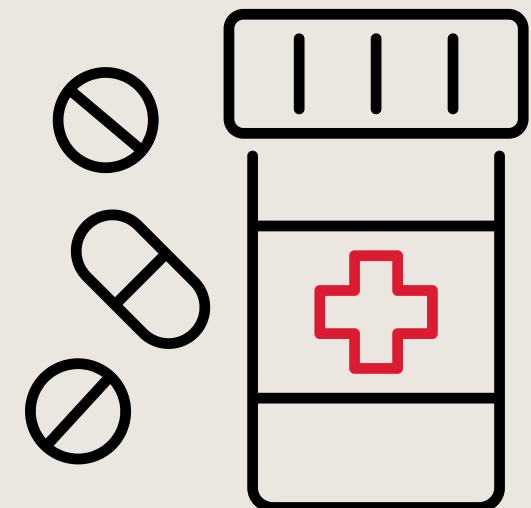
lek - suplement standaryzowany - suplement

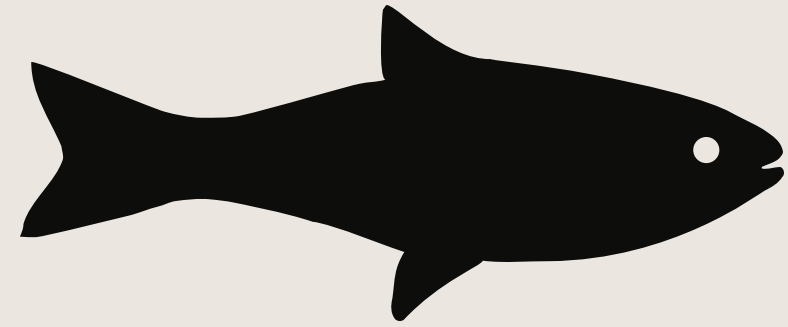

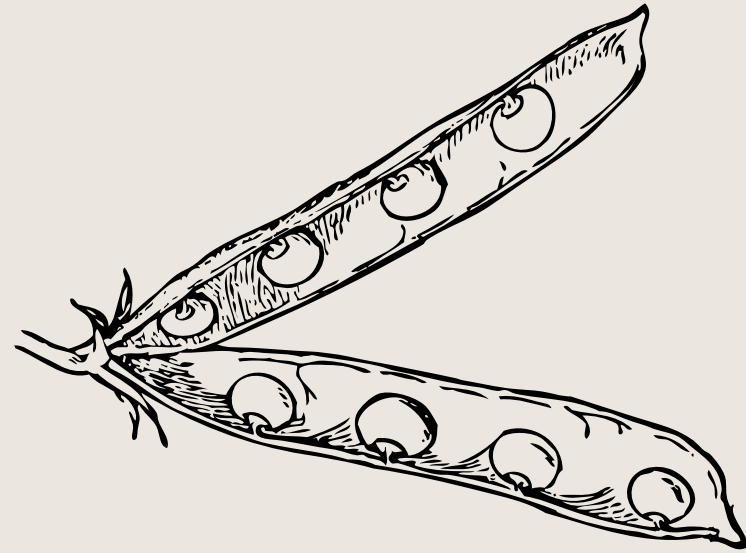
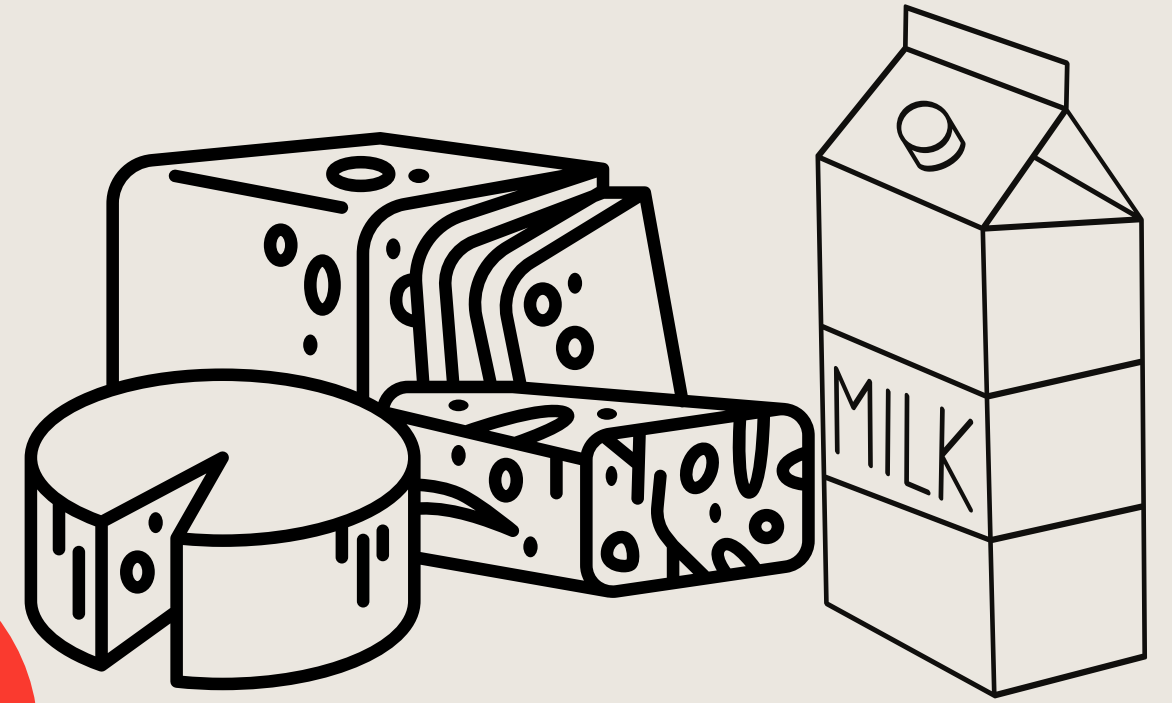
Makroelementy to pierwiastki chemiczne, które organizm potrzebuje w większych ilościach niż mikroelementy, aby prawidłowo funkcjonować. Są to podstawowe składniki odżywcze, takie jak wapń, fosfor, magnez, potas, sód, chlor, siarka, azot, wodór, tlen i węgiel. Ich dzienne zapotrzebowanie przewyższa 100 mg

Witamina A zapobiega wielu problemom zdrowotnym, takim jak problemy z widzeniem, szczególnie kurza ślepotą, a także osłabienie układu odpornościowego i problemy skórne.

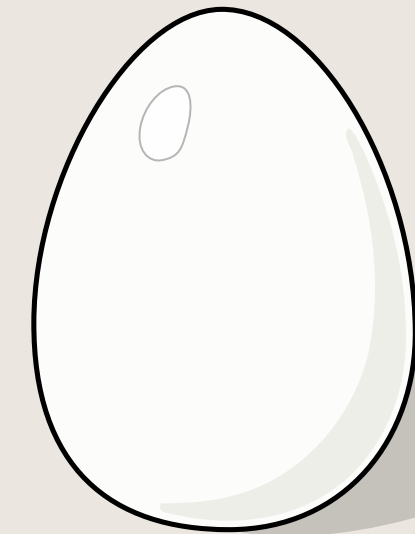
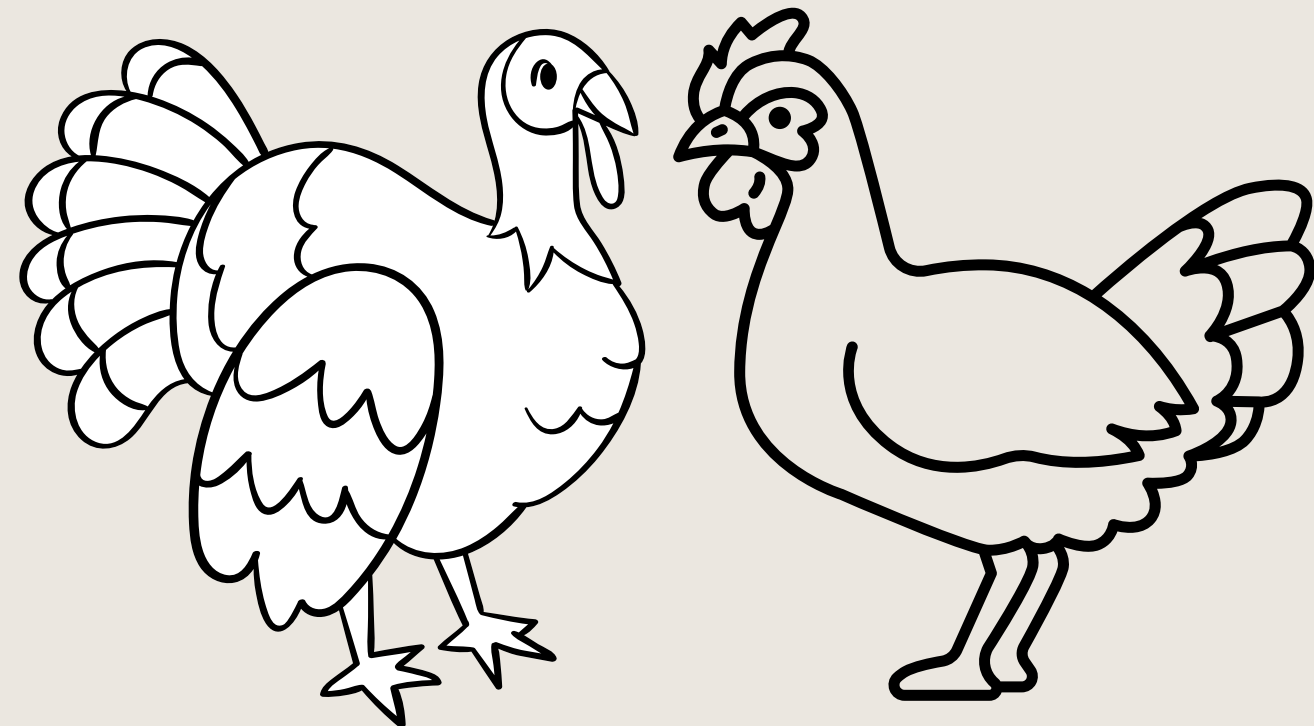

BIAŁKO

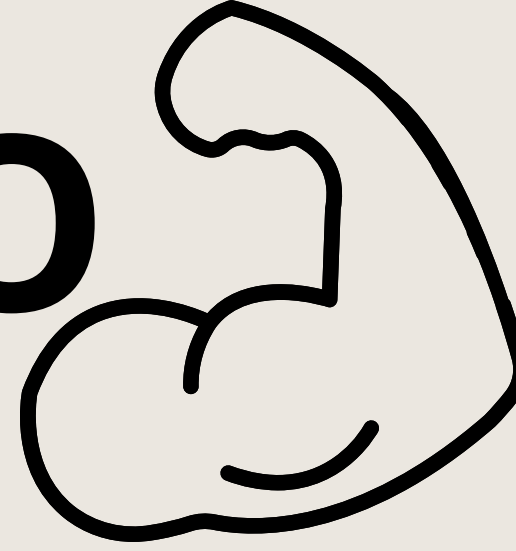

1-1,5g x kg m.c.

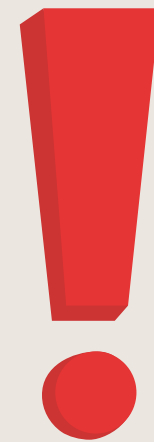
15-20%

BIAŁKO

kamice nerkowe
niewydolność nerek

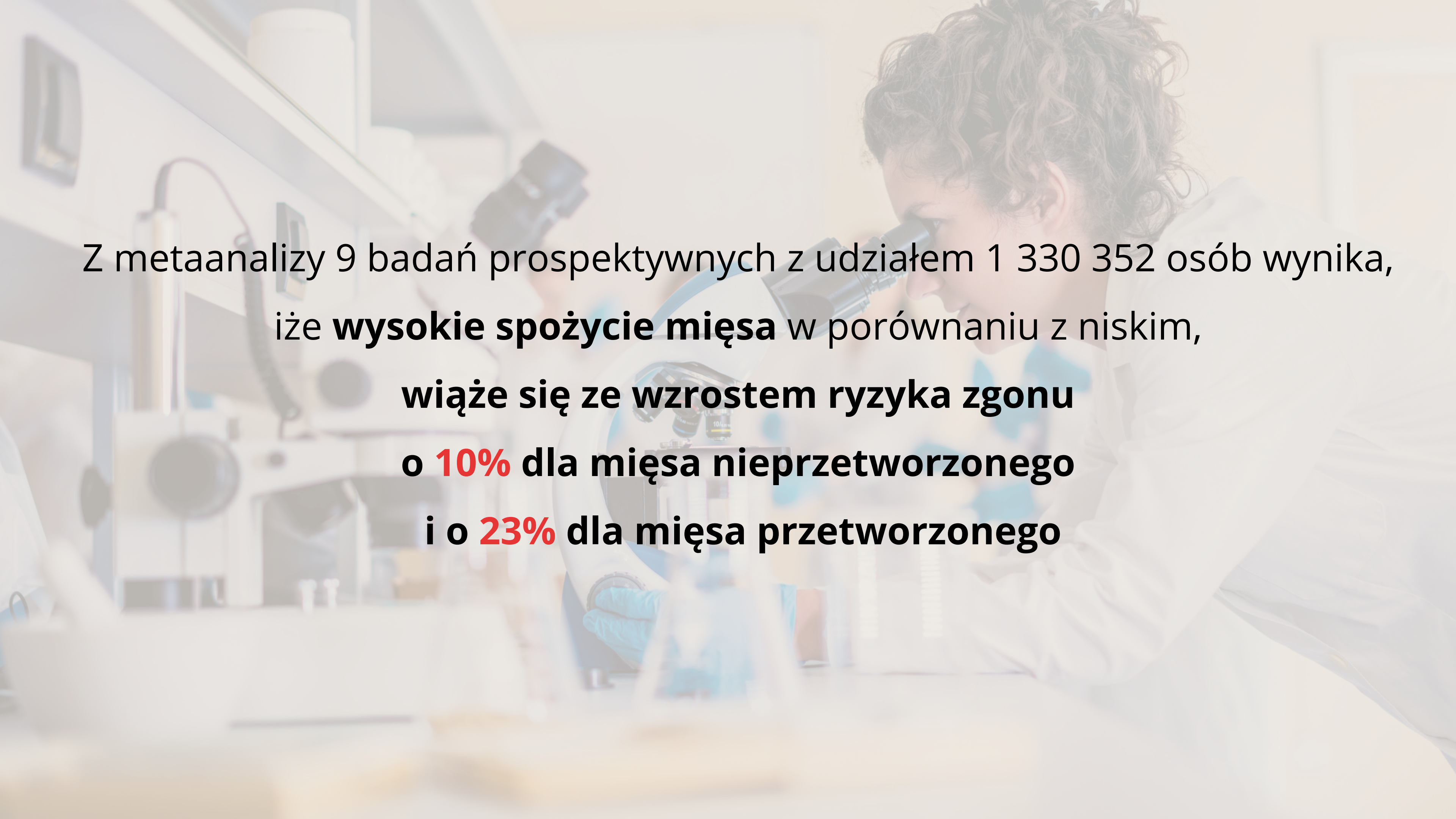
MIĘSO CZERWONE

PRZETWORZONE PRODUKTY MIĘSNE

TŁUSZCZE ZWIERZĘCE

Spożywanie **jednego posiłku dziennie z mięsa przetworzonego** wiązało się ze **wzrostem ryzyka zgonu ogółem o 20%**,
zgonu **sercowo-naczyniowego o 21%**
i ryzyka **raka o 16%**.

Autorzy tej pracy wykazali również, iż **zastępowanie mięsa czerwonego** innym produktem (drób, ryby, produkty pełnoziarniste)
zmniejsza ryzyko zgonów o 7-19%

Z metaanalizy 9 badań prospektywnych z udziałem 1 330 352 osób wynika, że **wysokie spożycie mięsa** w porównaniu z niskim, wiąże się ze wzrostem ryzyka zgonu o **10%** dla mięsa nieprzetworzonego i o **23%** dla mięsa przetworzonego

A. Wołk opublikowała przegląd literatury dotyczący wpływu spożycia mięsa na zdrowie.

Z metaanalizy przez nią przeprowadzonej wynika, iż spożycie **50 g mięsa przetworzonego dziennie** zwiększa ryzyko:

cukrzycy o 32%,

udarów o 24%,

choroby wieńcowej o 42%,

nowotworu o 8%,

zgonu ogółem o 22%.

Dlaczego spożywanie codziennie białka jest tak ważne?

HORMONY

MAGAZYNOWANIE

ODPORNOŚĆ

I TRANSPORT

BUDULEC

REDUKCJA MASY CIAŁA

REGENERACJA

ENZYMY-TRAWIENIE

SYTOŚĆ

Do budowania i regeneracji tkanki mięśniowej niezbędne jest **spożywanie białek pochodzenia zwierzęcego LUB roślinnego**

Dieta bezmięsna a białko

Dieta wegańska i wegetariańska **odpowiednio skomponowane** pozwalają na **wykluczenie** z jadłospisu **mięsa i/lub produktów odzwierzęcych** przy jednoczesnym zachowaniu zdrowia.

Dieta bezmięsna a białko

Laktowegetarianizm to odmiana wegetarianizmu, w której spożywane są produkty roślinne oraz mleko i jego przetwory. Dieta ta wyklucza mięso, ryby, drób oraz jaja.

TŁUSZCZE

najbardziej kaloryczne

wchłanianie witamin

materiał budulcowy komórek

ułatwiają przełykanie

nośnik smaku

20-25%

**NADMIAR TŁUSZCZY W DIECIE PRZYCZYNIĄ SIĘ
DO ROZWOJU NADWAGI I OTYŁOŚCI**

TŁUSZCZE

! nasycone

-energia
-LDL ↑

||

nabiał pełnotłusty
masło
margaryny do pieczenia
olej palmowy
olej kokosowy
smalec

nienasycone

-cholesterol ↓
-LDL ↓
-HDL ↑

||

oliwa z oliwek,
oliwki, awokado,
oleje: sojowy, lniany, rzepakowy,
migdały i orzechy
nasiona: słonecznika, sezamu, chia,
siemię lniane

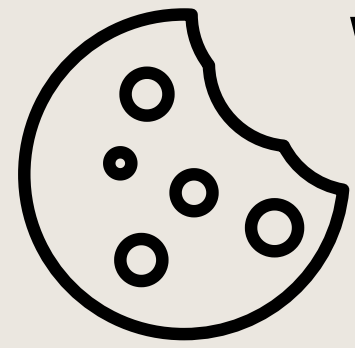
cholesterol

ZBĘDNY W POŻYWIENIU

-produkowany w wątrobie
-miażdżyca

||

produkty pochodzenia zwierzęcego:
podroby, masło, śmietana, smalec,
żółtko jaja, tłuste mięsa

WĘGLOWODANY

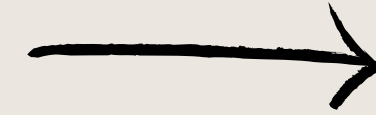

45-60%

proste

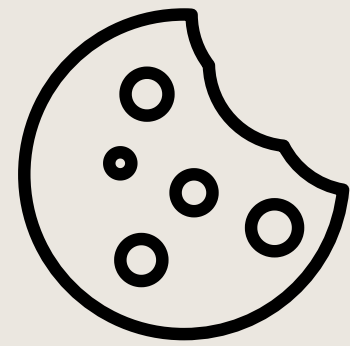
- cukier, słodycze
- wyroby cukiernicze
- miód, dżemy
- biała, oczyszczona mąka
- biały ryż i makaron
- owoce
- żywność przetworzona

złożone

błonnik 25-40g

- pełnoziarniste pieczywo
- płatki owsiane
- kasze
- brązowy ryż i makaron
- otręby
- warzywa
- nasiona roślin strączkowych
- owoce
- nabiał

WĘGLOWODANY

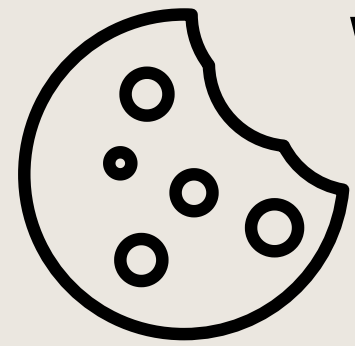
45-60%

energia

regulacja insuliny

budulec komórek

**Węglowodany w diecie osób
aktywnych fizycznie są
niezbędne**

WĘGLOWODANY

Najlepszym źródłem węglowodanów złożonych w diecie są produkty...

Nadmierny apetyt?

---

niedostateczna ilość snu

zaburzenia hormonalne

cukrzyca-hipoglikemia

stres

niedoborowa dieta

**zbyt mała ilość białka
w diecie**

pasożyty

zaburzenia odżywiania

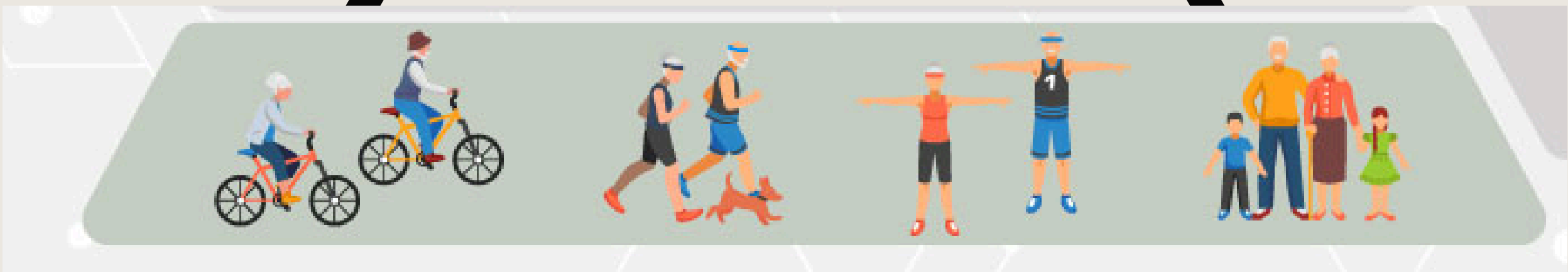
zbyt mała ilość błonnika w diecie

skutek uboczny stosowania leków

Znaczenie aktywności fizycznej

zmniejsza
ryzyko
CHUK

poprawia
odporność

**po 60 roku życia ilość aktywności fizycznej
powinna być nie mniejsza niż:**

150-300 min tygodniowo

ok. 40 minut dziennie

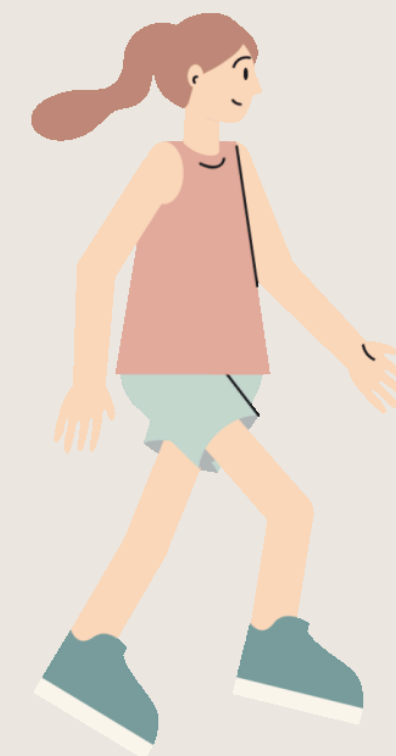
**5.000 kroków jako
absolutne MINIMUM**

aktywność fizyczna to...

KAŻDA FORMA RUCHU

Choroby narządu ruchu a żywienie

CHOROBA ZWYRODNIENIOWA STAWÓW

ZAŁECANE

- białko (chude)
- wapń
- fosfor
- omega-3
- produkty pełnoziarniste
- warzywa i owoce do każdego posiłku
- kurkuma, imbir, zioła
- nawodnienie
- gotowanie, duszenie, pieczenie

NIEZAŁECANE

- tłuszcze nasycone
- używki
- niska lub brak aktywności fizycznej
- cukry proste
- nadwaga lub otyłość
- gotowe posiłki
- żywność przetworzona
- sól

Choroby narządu ruchu a żywienie

DNA MOCZANOWA / PODAGRA / ARTRETYZM

ZALECANE

- puryny 120-300 mg/doba
- tłuszcze nienasycone
- orzechy, migdały, pestki, nasiona
- niektóre warzywa i owoce
- gorzka czekolada pow. 70%
- jogurt naturalny
- wypieki domowe bez cukru
- woda, herbata, zioła, soki warzywne
- buliony warzywne
- gotowanie, duszenie, pieczenie

NIEZALECANE

- PURYNY
- tłuszcze nasycone
- używki, zwłaszcza alkohol
- brak lub niska aktywność fizyczna
- cukry proste
- nadwaga lub otyłość
- gotowe posiłki
- żywność przetworzona
- fruktoza
- sól

Choroby narządu ruchu a żywienie

DNA MOCZANOWA / PODAGRA / ARTRETYZM

PURYNY

galarety mięsne

podroby

buliony mięsne

niektóre ryby i owoce morza

konserwy mięsne i rybne

mięso czerwone

mięso przetworzone:

groszek, ciecierzycyca,

szpinak

kiełbasy, parówki, pasztety

soja, fasola

kukurydza

czekolada

grzyby

drożdże

niektóre warzywa
i owoce

jaja

pieczywo razowe, pszenne

orzechy

ryże, kasze i makarony

przetwory mleczne

Choroby narządu ruchu a żywienie

REUMATOIDALNE ZAPALENIE STAWÓW / RZS

ZAŁECANE

- białko (chude)
- omega-3
- produkty pełnoziarniste
- warzywa i owoce do każdego posiłku
- nawodnienie
- tłuszcze nienasycone
- zioła
- aktywność fizyczna min. 40 min. dziennie
- gotowanie, duszenie, pieczenie

NIEZAŁECANE

- tłuszcze nasycone
- używki
- niska lub brak aktywności fizycznej
- cukry proste
- nadwaga lub otyłość
- gotowe posiłki
- żywność przetworzona
- sól
- ostre przyprawy

Choroby narządu ruchu a żywienie

OSTEOPOROZA

ZALECANE

- białko (chude)
- omega-3
- produkty pełnoziarniste
- warzywa i owoce do każdego posiłku
- nawodnienie
- tłuszcze nienasycone
- zioła
- aktywność fizyczna min. 40 min. dziennie
- gotowanie, duszenie, pieczenie

NIEZALECANE

- tłuszcze nasycone
- tłusty nabiał
- konserwy mięsne i rybne
- tłuste, mięsne sosy, zasmażki
- szczaw, buraki, botwina, rabarbar, szpinak
- tłuste mięsa i ich przetwory
- cukier, miód, ciasta, dżemy, słodycze, napoje słodzone
- alkohol, coca-cola
- sól

Choroby narządu ruchu a żywienie

OSTEOPOROZA

ZALECANE

- białko (chude)
- omega-3
- produkty pełnoziarniste
- warzywa i owoce do każdego posiłku
- nawodnienie
- tłuszcze nienasycone
- zioła
- aktywność fizyczna min. 40 min. dziennie
- gotowanie, duszenie, pieczenie

NIEZALECANE

- tłuszcze nasycone
- tłusty nabiał
- konserwy mięsne i rybne
- tłuste, mięsne sosy, zasmażki
- szczaw, buraki, botwina, rabarbar, szpinak
- tłuste mięsa i ich przetwory
- cukier, miód, ciasta, dżemy, słodycze, napoje słodzone
- alkohol, coca-cola
- sól

Zespół chorób metabolicznych - epidemia XXI wieku

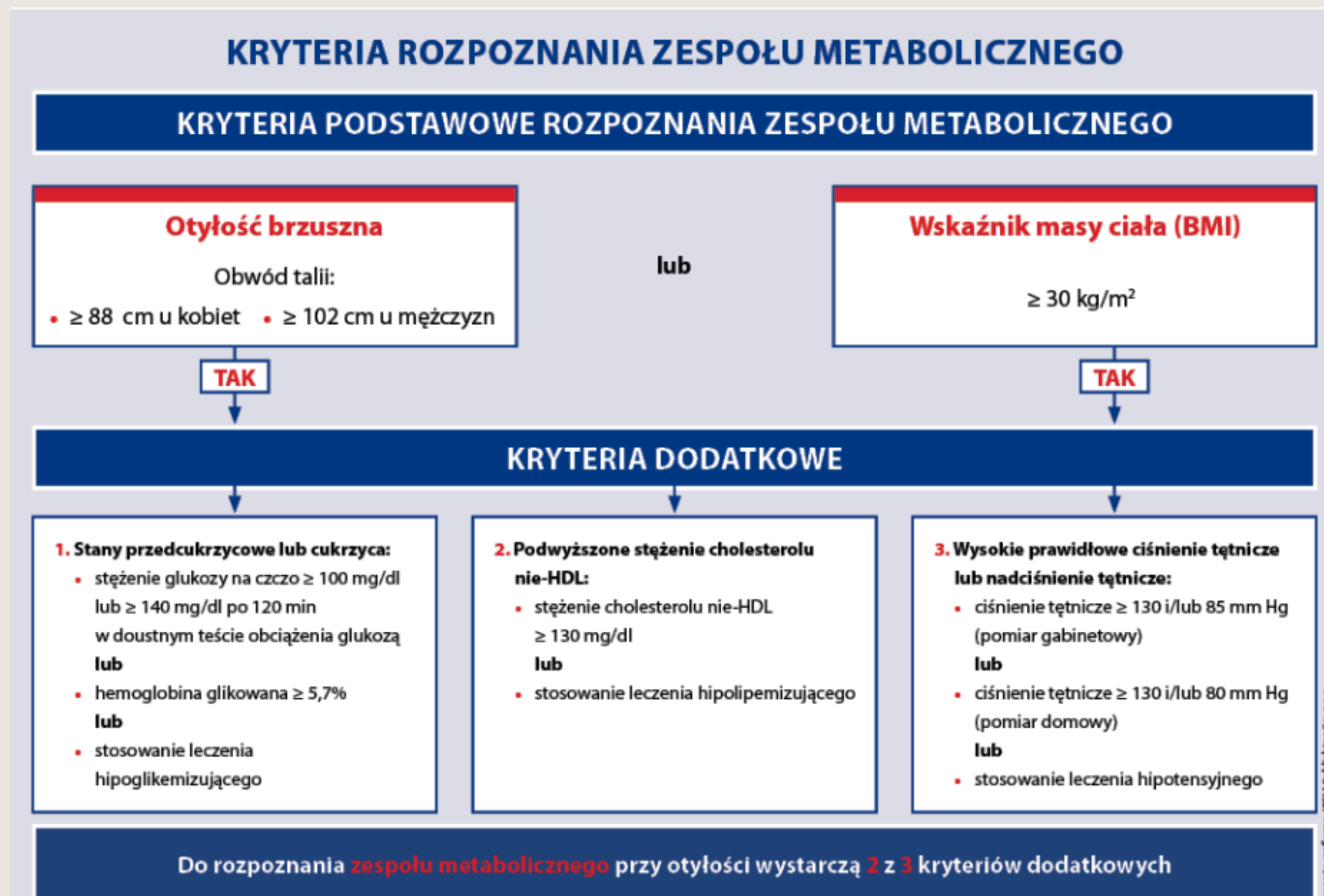
CHOROBY METABOLICZNE

↓
WRODZONE

↓
NABYTE

- CUKRZYCA
- DYSLIPIDEMIE
- DNA MOCZANOWA
- OSTEOPOROZA
- ZESPÓŁ METABOLICZNY**

Zespół chorób metabolicznych - epidemia XXI wieku

Zespół chorób metabolicznych - epidemia XXI wieku

**SZANSA NA POPRAWĘ
WYNIKÓW**

**BRAK WDROŻONYCH
ZMIAN, ZALECEŃ
LUB NIEPRAWIDŁOWE
WYNIKI**

**-FARMAKOLOGIA
-CHIRURGIA
-DALSZE POWIKŁANIA
-ROZWÓJ NASTĘPNYCH
CHORÓB**

Zespół chorób metabolicznych - epidemia XXI wieku

Zespół chorób metabolicznych - epidemia XXI wieku

**OTYŁOŚĆ TO CHOROBA,
KTÓREJ KOD ICD10 TO E.66**

Zespół chorób metabolicznych - epidemia XXI wieku

**NADWAGA I OTYŁOŚĆ ZWIĘKSZA RYZYKO
WYSTĄPIENIA NOWOTWORÓW**

Dziękuję za uwagę

Powodzenia w rozwiązywaniu testu!

